

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855

अश्रिमत् (von अश्रि) adj. *kantig* Nir. 6, 23.

अश्री f. = अश्रि Sch. zu AK. im ÇKDr.

अश्रीक (von 3. अ + श्री) adj. *unheilvoll, unglücklich* Ar. 10, 65. —

Vgl. अश्रीक.

अश्रीरं (3. अ + श्री) adj. f. *unlieblich, hässlich*: अश्रीरं चित्कण-
या सुप्रतीकम् RV. 6, 28, 6. 8, 2, 20. अश्रीरा तन्वति रुशति 10, 83, 30.
— Vgl. अश्रील.

अश्रु Uṇ. 5, 29, 2, 14, 4, 103. n. Siddh. K. 248, b, 5 v. u. Thräne AK. 2, 6, 2,
44 und H. 307 neben अश्रु. चक्रवाश्रु वर्तयद्विज्ञानम् RV. 10, 93, 12, 13. अश्रूणि
कूपमानस्य AV. 5, 19, 3. VS. 23, 9. ÇAT. Br. 4, 2, 1, 11. 6, 1, 1, 11 (wo schein-
bar m. wegen des etymol. Spiels mit अश्रु). 2, 2, 3, 1, 28. 9, 1, 1, 6. 12, 7,
1, 2. M. 3, 135. N. 12, 75. Suçr. 2, 249, 16. Çik. 142. Ragh. 3, 61. अश्रूणि
मुमुचुः R. 2, 48, 2, 3, 66, 15. भृशमश्रूणि वर्तयन् 2, 58, 21. आवर्तयन् ते अश्रूणि
नयन्: शोकपीडितैः 47, 16. अश्रूणि प्रमूय ÇAR. 49, 20. अपाङ्गप्रसारिभिरश्रुभिः
61. अश्रुलेशाः पतन्ति Megh. 103. उल्लैर्विरक्तानि तैरश्रुभिः 87 (vgl. 12). शो-
कोलैरश्रुभिः Ragh. 12, 4. अनुलैस्तदान्द्राश्रुविन्दुभिः 62. (vgl. 16, 44). पौरै-
रश्रुकण्ठैः (mit Thränen im Halse) R. 2, 74, 28. — Vgl. अश्रु 2.

अश्रुत (3. अ + श्रुत) 1) adj. *ungehört, unhörbar* ÇAT. Br. 14, 6, 2, 31.
2, 11 = Bṛh. Âr. Up. 3, 7, 23. 8, 11. — 2) m. N. pr. ein Sohn Kṛsh-
ṇa's Hariv. 6190. Djuṭimant's VP. 82, N. 1 (mit स).

अश्रुतव्रण (अ + व्र) m. N. pr. eines Mannes VP. 82, N. 1 (mit स).

अश्रुति (3. अ + श्रु) f. 1) *das Nichtthören, Vergessenheit*: अश्रुतिमेव त-
द्वं गमयति ÇAT. Br. 13, 8, 1, 2. अश्रुतिं वापि गच्छत R. 2, 48, 24. — 2)
das Nichtenthaltensein im Gesetz (श्रुति) KĀTJ. Çr. 25, 14, 6.

अश्रुतिधर (3. अ + श्रुति - धर) adj. *nicht in's Gehör fallend* VS. Prāt.
4, 146.

अश्रुमुखं (अ + मु) adj. f. *mit Thränen im Gesicht*: प्रतिघ्नानाश्रु-
मुखी कंधुकर्णी च कोणतु AV. 11, 11, 7. R. 2, 59, 14.

अश्रेयम् (von 3. अ + श्रेयस्) 1) adj. *schlechter, niedriger stehend* M.
10, 64. — 2) n. *Unheil, Unglück*: ततश्च ध्रुवमश्रेयस्त्वया सह भवेन्मम
KATHA. 4, 34.

अश्रेष्मन् (3. अ + श्रे) adj. *ohne Band (?)*: अश्रेष्माणो अधारयन् AV.
3, 9, 2.

अश्लाघा (3. अ + श्ला) f. *Bescheidenheit, Zurückhaltung* Nir. 4, 10.

अश्लीक (jüngere Form von अश्रीक) adj. *unheilvoll, Unglück bringend*:

अश्लीकमेतत्साधूनाम् M. 4, 206.

अश्लील (jüngere Form von अश्रीर) adj. *unschön, hässlich* AV. 14,
1, 27 (v. l. zu RV. 10, 83, 30). अश्र्यश्लीलं मुवाससं दिदत्तते ÇAT. Br. 3, 1, 2,
16. अश्र्यश्लीलस्य श्रोत्रियस्य मुखं व्येव ज्ञायते तत्तमिव Ait. Br. 1, 25.
nicht fein (von einer Rede) AK. 1, 1, 5, 19. H. 266. अश्लीलपरिवाद *üble*
Nachrede. JĀGṆ. 1, 33. अश्लील P. 6, 2, 42, Sch. अश्लीलद्वेषा ebend.

अश्लीषा (von 3. अ + श्लेष) f. ÇĀNT. 1, 20. N. *des 9ten Mondhauses* H.
111. Colebr. Misc. Ess. I. 90. 109. II. 334. 333. 363. 381. 387. 463. 474.

अश्लेषाभव (अ + भव) m. *der niedersteigende Knoten (केतु)* Hār. 37.

अश्लेषाभू (अ + भू) m. *dass.* H. 122.

अश्लोम (3. अ + श्लोम) adj. *nicht lahm, nicht krüppelhaft*: यत्र सुहृदः
सुकृतो मदति विकल्पं रोगं तन्वत्: स्वायाः । अश्लोना अङ्गैरुक्ताः स्वर्गे तत्र
पश्यम पितरो च पुत्रा ॥ AV. 6, 120, 3. 1, 31, 3.

अश्रु (denom. von अश्रु), अश्रुति *sich wie ein Pferd betragen* Sch. zu P.
3, 1, 11.

अश्व Uṇ. 1, 150. 1) m. a) *Ross, Pferd, bes. Hengst* Naigh. 1, 14. AK. 2,
8, 2, 11. Trik. 2, 8, 41. H. 1232. Med. v. 3. रथीव कश्याद्यां अभिलिपन्
RV. 5, 83, 3. इन्द्राय चक्रुः सुयुता ये अश्वा 4, 33, 10. वृक्षो अश्वस्य धाराः (AV.
4, 13, 11. 11, 2, 22) 5, 83, 6. अश्वं न वाजिनम् (AV. 6, 72, 3) 7, 7, 1. वक्त्रमानो
अश्वैः 10, 11, 7. 107, 7. 119, 3. अश्वो वोळ्ळे 9, 112, 4. अश्वः कनिक्कद्वयथा
AV. 2, 30, 5. हिरण्यमश्वमुत गामनामविम् 6, 71, 1. गौरश्चः पुरुषः पशुः 8,
2, 25. 7, 11. 11, 2, 9. स्याद्व्यश्वमतिष्ठिपम् 6, 77, 1. ÇAT. Br. 7, 5, 2, 13. 13,
4, 2, 1, 2. ह्यो भूवा देवानवक्तु वाजी गन्धर्वानवामुरानश्चो मनुष्यान् 10, 6,
4, 1 = Bṛh. Âr. Up. 1, 1, 2. ततो अश्वः समभवद्यदश्वतन्मध्यमभूत् 1, 2, 7.
M. 2, 204. 246. 3, 64. 162. 4, 120. 188. 189. 5, 133. 7, 96. 192. u. s. w. N. 1,
1, 2, 10. u. s. w. Das Pferd ist Opferthier und zwar das vornehmste RV.
1, 162, 3. Ait. Br. 2, 8. 8, 22. ÇAT. Br. 1, 2, 2, 6, 9. 6, 2, 1, 2. Vgl. अश्वमेध.
Der Sonnenball wird als ein den Himmel durchlaufendes Ross (unter
dessen verschiedenen Namen) vorgestellt, z. B.: सूर्यादयं वसवो निरतष्ट
RV. 1, 163, 2; vgl. ÇAT. Br. 2, 6, 2, 9. 3, 5, 1, 19. 20. 6, 3, 1, 29 und sonst.
अश्ववत् adv. *wie ein Ross* Nir. 2, 27. KĀTJ. Çr. 22, 8, 24. अश्वशर्क ÇAT.
Br. 1, 2, 2, 10. अश्वकशा Nir. 9, 19. अश्वकारक M. 11, 51. अश्वचर्या R. 1, 40, 6.
अश्वानुसार *Begleitung des (zum Pferdeopfer bestimmten) Rosses* MBh.
15, 73—84. LIA. I, 542. अश्वलक्षण und अश्वचेष्टित Varāh. Bṛh. S. 63. 92
in Verz. d. B. H. 248. 249. अश्वार्थं *ein mit Rossen bespannter Wagen* ÇAT.
Br. 5, 2, 4, 9. Ait. Br. 4, 9. KĀTJ. Çr. 15, 1, 22. 22, 2, 1. दन्तिपाशरथशतयुक्
5, 10. अश्वार्वदान heisst das 14te Pariçishṭa zum AV. Verz. d. B. H.
90. अश्वहूत *ein berittener Bote* Lalit. (Hdschr.) Kap. 15. गोऽश्व n. ÇAT. Br.
12, 8, 1, 14. 3, 22. अश्वखैरो KĀTJ. Çr. 16, 3, 10. अश्वगर्भाजाः 2, 4. Am Ende
eines adj. comp. f. आ R. 5, 33, 35. AK. 2, 8, 2, 48. H. 748. पञ्चाश्या *für*
fünf Pferde gekauft P. 4, 1, 22, Sch. Accent eines adj. comp. auf अश्व 6,
2, 107. 108. — b) (wegen der 7 Pferde der Sonne) Bezeichnung der Zahl
sieben ÇRUT. 39. — c) *ein bes. Menschenart (पुंजातिभेद)* Med. v. 3. तस्य ल-
क्षणम् । काष्ठतुल्यवर्धुष्टे मिथ्याचारश्च निर्भयः । द्वादशाङ्गुलमेद्वय द्रिह-
स्तु ह्यो मतः ॥ RATIM. im ÇKDr. — d) N. pr. ein Sohn Kitraka's Har-
iv. 1921. m. pl. N. eines Volkes RĀGA - Tar. t. II, p. 311. ein Dānava
MBh. 1, 2532. — 2) f. अश्या Stute gaṇa अजादिः AK. 2, 8, 2, 14. 3, 4, 231.
Trik. 3, 3, 422. H. 1233. अश्वे इव विधिते कांसमाने RV. 3, 33, 1. 1, 4, 1,
30, 21. 9, 107, 8. VS. 37, 12. ÇAT. Br. 5, 5, 4, 35. 14, 1, 2, 25. ÂÇV. Çr. 12, 6.
Bṛh. Dev. in Z. f. vgl. Spr. 1, 442. — Ueber die Etym. s. u. अश्वन् und
vgl. Nir. 1, 12. 2, 27.

1. अश्वक (von अश्व) m. *Rösslein, Hengstlein* (spöttisch) VS. 23, 18.
Davon f. अश्विका P. 7, 3, 46.

2. अश्वक (von अश्व) m. *संज्ञायाम्* P. 5, 3, 97, Sch. m. pl. N. eines Vol-
kes MBh. 6, 351. VP. 188. LIA. I, 839, N. 6. II, 129. 137. 142. — Vgl.
अश्वमक.

अश्वकन्दिका f. = अश्वगन्धा RATNAM. im ÇKDr. Scheinbar von अश्व
+ कन्द, vielleicht aber nur fehlerhaft für अश्वगन्धिका.

अश्वकर्ण (अ + क) 1) m. *Pferdeohr* KĀTJ. Çr. 20, 2, 18. — 2) m. N.
eines Baumes, *Vatica robusta* W. u. A., so benannt nach der Form sei-
ner Blätter. RĀGĀN. im ÇKDr. R. 1, 26, 15. 2, 100, 13. 3, 21, 20. 4, 1, 12.